

**СЕДАК О. І., ЗАПОРОЖЧЕНКО О. Ю.
ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА КОЛІР
В ІНТЕР'ЄРІ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Сєдак Олександр Ігорович, Запорожченко Оксана Юріївна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА КОЛІР В ІНТЕР'ЄРІ

Навчальний посібник

Київ
Видавництво «Каравела»
2020

УДК 72.03
С 28

Рекомендовано науковою методично-редакційною радою факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету (Витяг з протоколу № 4 від 14 грудня 2019 р.)

Рецензенти:

З. В. Мойсеєнко, доктор архітектури, професор кафедри теорії, історії архітектури та синтезу мистецтв, заслужений архітектор України, лауреат Державної премії України в галузі архітектури, академік Української академії архітектури.

Л. М. Бармашина, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури Національного Авіаційного Університету.

Сєдак О. І.

Образотворче мистецтво та колір в інтер'єрі: навч. посібник / О. І. Сєдак, О. Ю. Запорожченко. – Київ : Видавництво "Каравела", 2020. – 320 с.

Матеріали, викладені в навчальному посібнику, сприяють формуванню системи знань майбутніх фахівців для вирішення архітектурно-художніх і наукових завдань зі створення довершених колірних рішень внутрішніх просторів будівель з урахуванням творів мистецтва. Розглянуті найбільш ефективні методи розкриття художнього образу інтер'єру згідно із грамотним використанням основних засад побудови колірної композиції, законів утворення колірної гармонії, принципів взаємодії кольору і світла, а також використання різних творів мистецтва. Посібник написаний відповідно до програми з навчальної дисципліни "Колористика інтер'єру" для закладів вищої освіти (вищих навчальних закладів освіти).

Розрахований на студентів закладів вищої освіти, може бути корисним для фахівців, що працюють у сфері архітектури, дизайну та будівництва.

УДК 72.03

© О. І. Сєдак, О. Ю. Запорожченко, 2020

ISBN 978-966-2229-98-9

© Видавництво «Каравела», 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Розділ 1. ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ.	9
1.1. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ВИДІВ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА, ЇХ ЗВ'ЯЗОК ІЗ КОЛОРИСТИКОЮ ІНТЕР'ЄРІВ	9
1.2. КЛАСИФІКАЦІЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИВЕЛЬ НА БАЗІ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ	59
1.3. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОБ'ЄДНАННЯ РІЗНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОЛІРНОГО СЕРЕДОВИЩА ІНТЕР'ЄРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОЛЬОРУ	88
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ.	115
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНОЮ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ	116
2.1. ВПЛИВ КОЛІРНИХ РІШЕНЬ ІНТЕР'ЄРІВ НА ПСИХОЛОГІЮ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ. СИМВОЛІКА КОЛЬОРУ.	116
2.2. ТВОРИ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРУ, ПСИХОЛОГІЯ СПРИЙНЯТТЯ ЇХ ЛЮДИНОЮ.	128
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ	140
Розділ 3. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМОТВОРЧИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРНИХ ПРОСТОРІВ	141
3.1. ВИКОРИСТАННЯ ФОРМОТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ КОЛЬОРУ В КОМПОЗИЦІЇ ІНТЕР'ЄРУ ІЗ ТВОРАМИ МИСТЕЦТВА	141
3.2. ФОРМОТВОРЧІ МОЖЛИВОСТІ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРНИХ ПРОСТОРІВ	148
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ	168
Розділ 4. ФОРМУВАННЯ КОЛІРНОГО ВИРІШЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ГРУП ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА У СТРУКТУРІ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ	169
4.1. КОЛІРНЕ ВТІЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ГАРМОНІЗАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЮ ІНТЕР'ЄРНИХ ПРОСТОРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ	169

4.2. ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОЛІРНОГО ВИРІШЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ГРУП ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ТВОРАМИ МИСТЕЦТВА У СТРУКТУРІ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ	187
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ	223
Розділ 5. ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ	224
5.1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ КОЛІРНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ІНТЕР'ЄРУ З ТВОРАМИ МИСТЕЦТВА	224
5.2. ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ	232
5.3. ЕРГОНОМІЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ	308
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ	318
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА	319

ВСТУП

У створенні інтер'єру громадських будівель основним завданням є раціональна організація внутрішнього простору, що забезпечує найсприятливіші умови праці, відпочинку, культурної і суспільної діяльності людей.

У громадських будівлях, що відвідують тисячі людей, першочерговим є створення високохудожнього образу особливого та оригінального об'єкта. Тому особливу увагу приділяють унікальним формам, сучасним матеріалам, ефектному освітленню. Часто тут використовують цінні породи деревини, натуральний камінь, скло, алюміній й інші коштовні матеріали з великим терміном служби в умовах інтенсивної експлуатації. Розраховані на одночасне перебування значної кількості людей, простори громадських будівель мають часто зальний характер із конструкціями, з використанням великих прольотів. Тектоніка споруди стає художньою темою інтер'єру: пілястри, несучі колони, балки і ферми перекриттів навмисно виділяють у загальній композиції особливу форму, кольором, перетворюючи їх на своєрідний декоративний елемент, прикрасу інтер'єру.

У різні історичні періоди зі зміною матеріальних і духовних потреб певних класів, їхніх естетичних поглядів, а також у зв'язку з прогресом будівельної техніки склалися різні архітектурні стилі, що визначали характер інтер'єру. На формування художнього образу інтер'єру впливають також природно-кліматичні умови країн.

Художній образ інтер'єру - головний фундаментальний принцип композиції. Це заздалегідь розрахована емоційна реакція, точно знайдене рішення - найвищий результат асоціативної уяви.

Архітектурні рішення інтер'єру - це складне поєднання архітектурної форми, конструкції, простору, масштабу, пропорцій, ритму, кольору і світла, направлене на повне виявлення громадських ідей і максимально відповідає функціональному призначенню приміщень.

Ще на стадії проектування художники і архітектори вирішують не тільки загальну колірну тему, пов'язану із призначенням будівлі в цілому, а й доцільність використання різних видів творів мистецтва.

Органічний взаємозв'язок різних видів мистецтв у єдине художнє ціле, що сприяє естетичній організації матеріального і духовного середовища людини - це, наприклад, синтез архітектури з монументально-декоративною пластикою та монументально-декоративним живописом.

Колірне вирішення інтер'єру близьке до музики, тому що емоційно впливає на людину і викликає певні почуття й думки вмілим застосуванням композиційних засобів, а саме: грамотне використання кольорів і творів мистецтва в інтер'єрах приміщень можуть, за відомих

умов, викликати почуття прекрасного, що приносить людині глибоке естетичне задоволення.

Кольори в інтер'єрі говорять своєю особливою мовою за допомогою асоціацій, які, у свою чергу, викликають різні почуття, співзвучні найбільш загальним ідеям і поняттям: світла і простору, оптимізму й життєстворення, урочистої піднесеності або песимізму, пригніченості; спокою або тривожного занепокоєння й напруженості. Коли колір інтер'єру виступає в синтезі з образотворчим мистецтвом, це стає найважливішим засобом формування художнього образу інтер'єру.

Надзвичайні труднощі проникнення в механізм формування колірного образу інтер'єру є використання в ньому творів мистецтва. Вони полягають у тому, що проблема складається з безлічі тісно пов'язаних взаємозалежних, але зовсім різних аспектів, що відносяться до фізики, фізіології, психології, соціології, історії, філософії, мистецтва тощо.

Для формування колірного образу інтер'єру важливий зрозумілий символ, що склався під впливом певних історичних, соціальних й інших умов, який не змінюється в часі й за змістом усім зрозумілий.

У роботі із творами мистецтва в колірному вирішенні інтер'єру метод вільної імпровізації з його імпульсивністю, так само як і гола безстрашність, порізно не відповідають рівню сучасних завдань створення художнього образу. Тепер необхідний продуманий підхід, у якому почуття й мислення будуть нероздільні як складові частини єдиного цілого.

Однією з умов створення колірного образу як єдиного цілого є послідовне підпорядкування кольорів, усіх компонентів інтер'єру (головних, супідрядних й акцентних) головній темі, об'єднання їх загальним задумом.

Патетичний пафос художнього образу має бути кульмінацією у загальній просторово-колірній структурі будівлі, коли перед глядачем відкривається вражаюча поліхромна картина, послідовно розгорнута в часі і просторі, із точно розрахованим чергуванням несподіваного і звичного, сприймана як втілення єдиного задуму.

РОЗДІЛ 1 ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ ГРОМАДСЬКИХ БУДИНКІВ

1.1 ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ВИДІВ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА, ЇХ ЗВ'ЯЗОК ІЗ КОЛОРИСТИКОЮ ІНТЕР'ЄРІВ

Мистецтво має величезне значення в житті людства. Воно виконує різноманітні функції в суспільстві: естетичну, пізнавальну, виховну, гедоністичну тощо. Твір мистецтва – це і засіб своєрідного пізнання, осмислення дійсності, вираження ставлення митця до неї, результат духовних пошуків автора, прикраса побуту, джерело насолоди тощо.

Сукупність відносно стійких принципів відображення дійсності та способів, шляхів, прийомів створення творів мистецтва, властивих митцям у конкретний історичний період розвитку суспільства, становить метод художньої творчості. Історичний розвиток художньої творчості полягає у виникненні, розвитку і зміні різних методів художньої творчості (табл. 1.1).

Митці тієї чи іншої епохи створюють твори мистецтва, які мають подібні ознаки і властивості як у змісті художніх образів, так і в художній формі та гармонії. Сукупність творів мистецтва, створених у певний історичний період розвитку суспільства відповідно до визначеного методу художньої творчості, становить епоху або напрямок у мистецтві, де, у свою чергу, виділяє різні стилі, школи і жанри, наприклад, у мистецтві бароко розрізняють парадне, драматичне й реалістичне бароко.

Кожна епоха, напрям у розвитку мистецтва якісно відрізняються від інших низкою ознак, специфічним проявом загальних властивостей. Такими основними епохами і напрямками в історичному розвитку мистецтва є: первісне, античне і середньовічне мистецтво, мистецтво Відродження (із його напрямками - кватроченто, чинквеченто і маньєризму), бароко, рококо, класицизм, романтизм, критичний реалізм. У кінці XIX - початку XX ст. склався період у розвитку мистецтва, що отримав назву «стиль модерн» (тобто сучасний), до якого відносять такі напрямки, як символізм, імпресіонізм і декоративізм. Епохи і напрями в історичному розвитку мистецтва відрізняються один від одного почуттями, естетичними уявленнями й ідеалами, вираженими в художніх творах.

Згідно з типом громадських будівель, в інтер'єрах можливе використання різних видів творів образотворчого мистецтва. Це: станковий живопис, графіка, скульптура, фотомистецтво, окремі

Навчальне видання

**Олександр Ігорович Сєдак
Оксана Юріївна Запорожченко**

**Образотворче мистецтво
та колір
в інтер'єрі**

навчальний посібник

Керівник видавничих проєктів Ю.В. Піча

Підписано до друку 21.01.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Таймс.
Ум. друк. арк. 20,5. Обл.-вид. арк 21,75.

**Видавництво «Каравела»,
просп. Рокосовського, 8а, м. Київ, 04201, Україна.
Тел. (044) 592-39-36. E-mail: caravela@ukr.net
www.caravela.kiev.ua**

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: ДК №2035 від 16.12.2004 р.